

Προτάσεις του WWF για την αντιμετώπιση και το μετριασμό των επιπτώσεων της ξηρασίας στη Μεσόγειο

Ιούλιος 2006

Για την αποτελεσματική πρόληψη των φαινομένων ξηρασίας και για τη μεγαλύτερη αντοχή στις επιπτώσεις της είναι απαραίτητο να επιτευχθεί η ορθολογική χρήση του νερού, ακόμη και τις υγρές χρονιές.

Παρόλο που είναι αναγκαίο να βελτιώσουμε τις ατομικές μας συνήθειες όσον αφορά την κατανάλωση νερού, αυτό που κυρίως χρειάζεται είναι να προσαρμοστούν και οι σχετικές πολιτικές, καθώς η επίδρασή τους στην εξοικονόμηση νερού είναι πολύ μεγαλύτερη. Το **WWF προτείνει για όλες τις χώρες της Μεσογείου (μέλη ή όχι της ΕΕ) μια μεγάλη αλλαγή στις Ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές όσον αφορά στη διαχείριση της ζήτησης για νερό, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας στη χρήση του νερού, και στην εφαρμογή ολοκληρωμένης και βιώσιμης διαχείρισης των υδάτινων πόρων.** Η αύξηση της προσφοράς του νερού δεν αποτελεί επιλογή και οι επενδύσεις προς αυτή την κατεύθυνση θα έπρεπε να αξιολογούνται ως δευτερεύουσας προτεραιότητας και καταλληλότητας για χρηματοδότηση¹.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η καλύτερη διαχείριση των υδάτινων πόρων και της ζήτησης αυτών καταγράφεται πρώτη ανάμεσα στις 7 προτεραιότητες που αναγνωρίζει η Μεσογειακή Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (Mediterranean Strategy for Sustainable Development - MSSD) η οποία ολοκληρώθηκε το 2005 και υιοθετήθηκε από 21 Μεσογειακές χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Η διαχείριση της ζήτησης για νερό απαιτεί αλλαγές στη χρήση των επιδοτήσεων, ιδιαίτερα όσον αφορά τη γεωργία και τους πόρους που διατίθενται για δημόσια έργα και έργα συνοχής. Οι αγροτικές επιδοτήσεις, π.χ. οι επιδοτήσεις της ΕΕ μέσω της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, χρειάζεται να βασίζονται σε ρεαλιστικές στρατηγικές για την αρδευόμενη γεωργία οι οποίες να λαμβάνουν υπόψη τη διαθεσιμότητα του νερού και τις επιδράσεις της αλλαγής του κλίματος. Μια ιδιαίτερα ανησυχητική εξέλιξη είναι η σχεδιαζόμενη υποστήριξη ενεργειακών καλλιεργειών που μπορεί να αυξήσουν ακόμη περισσότερο τη ζήτηση νερού². Η αγροτική πολιτική πρέπει επίσης να εγγυάται την αποτελεσματική εφαρμογή της, αποκλείοντας για παράδειγμα τους παράνομους χρήστες νερού από τους δικαιούχους. Παρά τις διάφορους νέους Κοινοτικούς μηχανισμούς όπως είναι η αποδέσμευση, η αμοιβαία συμμόρφωση των παραγωγών και οι νέοι κανονισμοί Αγροτικής Ανάπτυξης, η εφαρμογή της ΚΑΠ σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο συνεχίζει να προωθεί τις ίδιες πολιτικές όπως και στο παρελθόν.

Τα Κοινοτικά Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής και διάφορα εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης συνεχίζουν να επιδοτούν την κατασκευή **μεγάλων φραγμάτων και άλλων υποδομών**, παρόλο που υποβαθμίζουν την κατάσταση των υδάτων και δεν παρέχουν λύσεις για την ολοένα και πιο αυξανόμενη ζήτηση νερού. Πολλές δράσεις προστασίας των υδάτων και διαχείρισης της ζήτησης για νερό είναι δυνητικά επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα Ταμεία Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής. Ωστόσο, η περίληψη

¹ Το WWF Ελλάς σημειώνει ότι έργα όπως η εκτροπή του Αχελώου βασίζονται ακριβώς στη λογική της αύξησης της προσφοράς νερού σε μια περιοχή με προβλήματα νερού.

² Στην Ελλάδα ωστόσο, οι πιλοτικές καλλιέργειες ελαιοκράμβης δείχνουν ότι απαιτούν λιγότερο νερό από ότι το βαμβάκι.

τέτοιων μέτρων στον προγραμματισμό και η πραγματική διάθεση των πόρων αποτελεί επιλογή, και όχι υποχρέωση, για τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Άσχετα με το πόσες ευκαιρίες περιλαμβάνονται στους Κοινοτικούς Κανονισμούς, η χρήση των πόρων εξαρτάται κυρίως από τον προγραμματισμό και τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Για αυτό τα κράτη-μέλη θα έπρεπε να βεβαιωθούν ότι το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα αντανakλούν αυτές τις ευκαιρίες.

Το WWF υποστηρίζει με θέρμη τις πολιτικές που εγγυώνται τη μεγαλύτερη **αποτελεσματικότητα της χρήσης του νερού**, ιδιαίτερα στον αγροτικό τομέα. Σε πολλές χώρες της Μεσογείου, τα αρδευτικά σχέδια απαιτούν επενδύσεις στα δίκτυα αλλά και στις εκμεταλλεύσεις προκειμένου να εξοικονομηθεί νερό. Καινοτόμες τεχνολογίες μπορούν να προμηθεύσουν τους αγρότες αλλά και τους διαχειριστές νερού με επιπλέον κλιματικά, εδαφικά αλλά και στοιχεία για την κάθε καλλιέργεια προκειμένου να μειώσουν τις απώλειες νερού. Η εφαρμογή αυτών των μέτρων απαιτεί βέβαια την εκπαίδευση των αγροτών.

Από μόνες τους οι προσπάθειες εξοικονόμησης νερού και αύξησης της αποτελεσματικότητας της χρήσης του δε θα λύσουν τα προβλήματα ξηρασίας στη Μεσόγειο, καθώς συχνά το νερό που εξοικονομείται χρησιμοποιείται για να τροφοδοτήσει ακόμη περισσότερες επεκτάσεις των αρδευόμενων περιοχών ή για να ποτιστούν ακόμη πιο υδροβόρες καλλιέργειες. Η **ολοκληρωμένη και βιώσιμη διαχείριση του νερού** χρειάζεται ικανοποιητικό σχεδιασμό που να λαμβάνει υπόψη περιβαλλοντικούς στόχους και να εξασφαλίζει ένα μακροχρόνιο πλαίσιο. Στην Ευρώπη, η Οδηγία 2000/60/ΕΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων παρέχει αυτό το πλαίσιο προκειμένου να βελτιωθεί η διαχείριση των υδάτινων πόρων, ακόμη και σε συνθήκες ξηρασίας και έλλειψης νερού. Η σωστή εφαρμογή της Οδηγίας θα έπρεπε «να συμβάλλει στο μετριασμό των επιπτώσεων από ... ξηρασίες» (άρθρο 1, Οδηγία-πλαίσιο για το Νερό) και η έλλειψη νερού δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα/δικαιολογία για απομάκρυνση από τους στόχους της Οδηγίας. Η Οδηγία-πλαίσιο παρέχει ένα πλαίσιο για τη διαχείριση των υδάτων όπου συνυπολογίζονται αφενός όλες οι χρήσεις νερού (οικιακή, γεωργική, βιομηχανική και οικολογική) και αφετέρου η διαθεσιμότητα του νερού. Από την άλλη μεριά επιτρέπει στα κράτη-μέλη αρκετή ευελιξία ώστε να προσαρμόσουν τα μέτρα τους στα ειδικά τους προβλήματα. Στις χώρες εκτός ΕΕ η Οδηγία-πλαίσιο για το Νερό θα έπρεπε να θεωρείται ως πρότυπο για τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων και την αντιμετώπιση της ανεπάρκειας νερού αλλά και της ξηρασίας.

Επιπλέον, η ανεπάρκεια νερού πρέπει να είναι στην κορυφή των προτεραιοτήτων στις διμερείς και πολυμερείς σχέσεις των χωρών της Μεσογείου, καθώς οι λεκάνες απορροής συχνά διασχίζουν τα εθνικά σύνορα. Η ΕΕ θα έπρεπε να διασφαλίσει ότι η ανεπάρκεια νερού είναι θέμα προτεραιότητας στην περιφερειακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (European Neighborhood Policy) για τη Μεσόγειο. Οι σχετικές χρηματοδοτήσεις για την αντιμετώπιση της ανεπάρκειας νερού και των φαινομένων ξηρασίας στο πλαίσιο της παραπάνω συνεργασίας θα έπρεπε να συνδέονται με τη συμμόρφωση με περιβαλλοντικά κριτήρια και την ορθή χρήση των υδάτινων πόρων.